

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 45.682/3
VAN 20 JANUARI 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 16 december 2008 door de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 26 januari 2009, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en tot wijziging aan diverse bepalingen inzake de milieuhandhaving", heeft het volgende advies gegeven:

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ⁽¹⁾, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan ⁽²⁾.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt er vooreerst toe de regels van titel XVI ("Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen") van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM) uit te breiden tot het milieubeheersrecht, het decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (hierna: Mestdecreet) en het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen. Voorts worden op diverse gebieden wijzigingen aangebracht aan titel XVI van het DABM, waaronder de invoeging van een hoofdstuk Vbis "Opsporing van milieumisdrijven" en van een aantal specifieke strafbepalingen afkomstig uit het milieubeheersrecht en het Mestdecreet. Tenslotte bevat het ontwerp een groot aantal bepalingen die strekken tot de wijziging van diverse wetten en decreten, en slotbepalingen.

(1) Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

(2) De Raad van State dient te wijzen op het geringe tijdsbestek dat hem wordt gelaten voor het onderzoek van een omvangrijk ontwerp als het voorliggende, dat bovendien tal van belangrijke juridische vragen doet rijzen en, eens decreet geworden, aanleiding kan geven tot tal van betwistingen. Zelfs met betrekking tot de opgesomde punten kan de Raad van State dan ook niet garanderen dat het onderzoek exhaustief is geweest, temeer daar nog tal van andere aan een termijn gebonden adviesaanvragen over omvangrijke of belangrijke ontwerpen aanhangig werden gemaakt.

BEVOEGDHEID VAN HET VLAAMSE GEWEST

3.1. De ontworpen regeling vindt, globaal genomen, bevoegdheidsrechtelijke grondslag in artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1/, en III, 2/, 4/ en 5/, en in artikel 11, eerste en derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Een aantal bepalingen van het ontwerp vergen evenwel een afzonderlijk onderzoek.

3.2.1. Krachtens het ontworpen artikel 16.5.7 van het DABM (artikel 20 van het ontwerp) leggen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren voordat zij hun opsporingstaak aanvangen, de erin bepaalde eed af voor de rechtbank van eerste aanleg van het gerechtelijk arrondissement waartoe hun standplaats behoort, en laten zij de akte van hun aanstelling en van hun beëdiging registreren op de griffie van de rechtbanken van eerste aanleg van het rechtsgebied waarbinnen zij hun bevoegdheden kunnen uitoefenen.

Hoewel die bepaling betrekking heeft op de taken van de rechtbanken van eerste aanleg en de griffies bij die rechtbanken, waarvan het bepalen in beginsel de federale overheid toekomt, kan, in acht genomen het gegeven dat de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren opdrachten uitoefenen ten behoeve van de gerechtelijke overheden, worden aangenomen dat de decreetgever zich te dezen kan beroepen op de impliciete bevoegdheden bedoeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

3.2.2. Luidens het ontworpen artikel 16.5.9, eerste lid, van het DABM (artikel 22 van het ontwerp) bezorgen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren het proces-verbaal van vaststelling van een milieumisdrijf onmiddellijk aan de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waar het milieumisdrijf is gepleegd. Die bepaling kan niet worden ingepast in één van de aangelegenheden inzake strafprocesrecht die op grond van artikel 11, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot de bevoegdheid van de gewesten behoren. Aangezien het ontworpen artikel 16.5.9, eerste lid, ook niet noodzakelijk is voor de uitoefening van de gewestbevoegdheden inzake het milieuhandhavingsrecht, nu in artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering reeds hetzelfde is bepaald, is de decreetgever niet bevoegd om de genoemde bepaling aan te nemen.

3.2.3. Volgens de gemachtigde zal het ontworpen artikel 16.5.9, tweede lid, van het DABM (artikel 22 van het ontwerp), dat voorziet in een rechtstreekse bezorging van processen-verbaal aan de onderzoeksrechter die met het gerechtelijk onderzoek werd belast, uit het ontwerp worden weggelaten, zodat die bepaling niet wordt onderzocht.

3.2.4. Krachtens het ontworpen artikel 16.5.9, derde lid, van het DABM (artikel 22 van het ontwerp) bezorgen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren onmiddellijk een kopie van het door hen opgemaakte proces-verbaal van vaststelling van een milieumisdrijf aan de "relevante gewestelijke overheden, die belast zijn met de handhaving van de milieuwetgeving".

Gelet op het beginsel van het geheim van het strafonderzoek kunnen die processen-verbaal in de regel enkel aan de bevoegde gerechtelijke overheden worden bezorgd, en niet aan bestuurlijke overheden. Door af te wijken van dit beginsel betreedt de decreetgever het terrein van het strafprocesrecht dat, onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 11, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, tot de federale bevoegdheid behoort.

Gevraagd naar de redenen voor de invoering van de genoemde bepaling, verschaft de gemachtigde de volgende toelichting:

"cf. artikel 16.4.5 DABM kunnen bestuurlijke maatregelen slechts opgelegd worden na vaststelling van een milieu-inbreuk of milieumisdrijf. Vooraleer de bevoegde overheden kunnen overgaan tot het nemen van bestuurlijke maatregelen, moeten zij dus op de hoogte gebracht worden van het feit dat er een milieumisdrijf werd gepleegd. Dit kan alleen door een PV. Er dient ten overvloede aan toegevoegd te worden dat het gaat om «relevante gewestelijke overheden, die belast zijn met de handhaving van de milieuwetgeving» en dat bovendien die overheden, waaraan een kopie van het PV zal bezorgd worden, evenzeer gehouden zijn tot de verplichting van het beroepsgeheim."

Gelet op die toelichting kan worden aanvaard dat het ontworpen artikel 16.5.9, derde lid, van het DABM noodzakelijk is voor de uitoefening van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake bestuurlijke milieuhandhaving. Ook aan

de andere toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ⁽³⁾ lijkt te zijn voldaan ⁽⁴⁾.

3.2.5. Luidens het ontworpen artikel 16.5.9, vierde lid, van het DABM (artikel 22 van het ontwerp) kan de Vlaamse Regering de "nadere voorwaarden van het proces-verbaal" bepalen. Aangezien deze delegatie zeer vaag is (wat dient te worden verholpen - zie opmerking 4), is het niet mogelijk deze bepaling te toetsen aan de bevoegdheidverdelende regels. Wel dient eraan te worden herinnerd dat de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten inzake processen-verbaal, behoudens toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, beperkt blijft tot het regelen van de bewijskracht ervan, met inbegrip van het nemen van daaraan accessoire regels ⁽⁵⁾.

3.2.6. Krachtens het ontworpen artikel 16.5.11 van het DABM (artikel 24 van het ontwerp) kunnen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren, met behoud van hun bevoegdheid tot inbeslagname als ze daartoe worden gevorderd door de procureur des Konings of de onderzoeksrechter, bij de vaststelling van een milieumisdrijf met het oog op de bewijsvoering alle bewarende maatregelen met betrekking tot zaken nemen voor een termijn van tweeënzeventig uur, waarvan de procureur des Konings onmiddellijk op de hoogte wordt gesteld.

Vooreerst dient te worden gewezen op de vaagheid van die bepaling (die eveneens dient te worden verholpen - zie opmerking 14), wat een toetsing aan de bevoegdheidverdelende regels bemoeilijkt. Gevraagd naar de juiste draagwijdte van de ontworpen bepaling, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

⁽³⁾ Namelijk dat de betrokken regeling slechts een marginale weerslag mag hebben op de federale bevoegdheid en dat de betrokken aangelegenheid zich dient te lenen tot een gedifferentieerde regeling.

⁽⁴⁾ Te dien aanzien dient te worden opgemerkt dat in de artikelen 28*quinquies*, § 1, eerste lid, en 57, § 1, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering uitdrukkelijk gewag wordt gemaakt van "wettelijke uitzonderingen" op dit beginsel.

⁽⁵⁾ Zoals de regel dat, wanneer een bijzondere bewijskracht aan een proces-verbaal wordt toegekend, een kopie ervan aan de overtreder moet worden medegedeeld.

"zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de procureur des Konings en/of de onderzoeksrechter, wordt hier de mogelijkheid gegeven aan de milieuopsporingsambtenaar om, met het oog op de bewijsvoering, alle bewarende maatregelen te nemen, zoals het tijdelijk inbeslagnemen van voorwerpen die gebruikt werden of verondersteld werden gebruikt te zijn voor het plegen van een milieumisdrijf (bv. het inbeslagnemen van vogelklemmen of stropersmateriaal of het tijdelijk sluiten van een inrichting teneinde te voorkomen dat bewijsmateriaal zou ontvreemd worden)."

In zoverre de ontworpen bepaling betrekking heeft op de inbeslagname, dient erop te worden gewezen dat het regelen van die maatregel niet is begrepen in de aangelegenheden die op grond van artikel 11, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 door de gemeenschappen en de gewesten kunnen worden geregeld. Aangezien het Wetboek van Strafvordering een vrij uitgewerkte regeling betreffende de inbeslagname bevat ⁽⁶⁾, kan moeilijk worden voorgehouden dat een regeling met een algemene draagwijdte als deze vervat in het ontworpen artikel 16.5.11 van het DABM noodzakelijk zou zijn voor de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden inzake het milieuhandhavingsrecht, zodat ook artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 niet lijkt te kunnen worden ingeroepen. Hoogstens zou, indien de bevoegdheid tot het nemen van andere bewarende maatregelen behouden kan blijven (zie hierna), omwille van de rechtszekerheid in het algemeen kunnen worden verwezen naar de bevoegdheden die de milieuopsporingsambtenaren krachtens de federale regelgeving bezitten ("Met behoud van toepassing ..." of "Overeenkomstig ...").

In zoverre het ontworpen artikel 16.5.11 van het DABM betrekking heeft op andere maatregelen dan de inbeslagname dient vooreerst, zoals reeds werd opgemerkt, te worden gespecificeerd welke die maatregelen zijn. Vervolgens zal dienen te worden nagegaan of die maatregelen noodzakelijk kunnen worden geacht voor de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden inzake het milieuhandhavingsrecht en of ook aan de andere toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is voldaan. Zo de stellers van het ontwerp van oordeel zijn dat dit effectief het geval is, verdient het aanbeveling hieromtrent een verantwoording in de memorie van toelichting op te nemen.

⁽⁶⁾ Zie wat betreft het opsporingsonderzoek, de artikelen 28bis, § 3, eerste lid, 28sexies, 28octies, 35, 35ter, 37 tot 39 en 46ter van het Wetboek van Strafvordering. Het is overigens niet duidelijk welke de verhouding is tussen die bepalingen en het ontworpen artikel 16.5.11 van het DABM.

3.2.7. Luidens het ontworpen artikel 16.5.13 van het DABM (artikel 26 van het ontwerp) kunnen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren bij ontdekking op heterdaad van een milieumisdrijf dat een wanbedrijf of een misdaad uitmaakt, de overtreder aanhouden en onmiddellijk ter beschikking stellen van de procureur des Konings, de onderzoeksrechter of de bevoegde politiediensten.

Nu de gemachtigde verklaarde dat de woorden "de onderzoeksrechter of de bevoegde politiediensten" dienen te worden weggelaten, zal de Raad van State de genoemde bepaling enkel onderzoeken voor zover ze de aanhouding met het oog op het ter beschikking stellen van de procureur des Konings betreft.

De aanhouding is geen van de aangelegenheden die de gemeenschappen en de gewesten kunnen regelen op grond van artikel 11, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zodat de decreetgever enkel zou kunnen optreden op grond van artikel 10 van die bijzondere wet van 8 augustus 1980. In dit verband dient erop te worden gewezen dat de aanhouding in geval van ontdekking op heterdaad reeds wordt geregeld bij artikel 1 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis. Op grond van die regeling kan een officier van gerechtelijke politie - en de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren bezitten deze hoedanigheid (zie het ontworpen artikel 16.5.5, tweede lid, van het DABM - artikel 18 het ontwerp) - bij ontdekking op heterdaad reeds een aanhouding verrichten⁽⁷⁾. Het bevestigen van deze regel is overbodig, zodat het ontworpen artikel 16.5.13 van het DABM niet noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van een gewestbevoegdheid, zodat in ieder geval niet is voldaan aan één van de voorwaarden tot toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De genoemde bepaling dient derhalve te vervallen.

3.2.8. Met het ontworpen artikel 16.5.14 van het DABM (artikel 29 van het ontwerp) wordt beoogd aan de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren een aantal onderzoeksbevoegdheden toe te kennen, die nader worden uitgewerkt in de ontworpen artikelen 16.5.15 tot 16.5.24 van het DABM (artikelen 30 tot 46 van het ontwerp). De in 2/ tot 7/ van artikel 16.5.14 van het DABM bedoelde rechten maken geen deel uit van de aangelegenheden bedoeld in artikel 11, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus

⁽⁷⁾ R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Mechelen, 2007, 213.

1980, zodat ook hier de decreetgever slechts bevoegd is indien toepassing kan worden gemaakt van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Bij de toetsing aan dat artikel dient ermee rekening worden gehouden dat het Wetboek van Strafvordering geen exhaustieve opsomming bevat van handelingen die tijdens het opsporingsonderzoek mogen worden gesteld, maar daarentegen alle handelingen zijn toegestaan die geen dwanguitoefening impliceren en die verenigbaar zijn met de grondrechten en -beginselen en met de loyaliteit in de procesvoering ⁽⁸⁾. Voor zover de genoemde bepalingen op zulke handelingen betrekking hebben, zal dienen te worden aangetoond waarom een explicitering en nadere regeling ervan noodzakelijk is voor de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden. Tevens zal ervan blijk dienen te worden gegeven dat geen afbreuk wordt gedaan aan het zo-even vermelde beginsel (zie opmerking 15) ⁽⁹⁾.

De stellers van het ontwerp doen er goed aan om in de memorie van toelichting een verantwoording op te nemen waarin wordt uiteengezet waarom voor elk van de in de ontworpen artikelen 16.5.15 tot 16.5.24 van het DABM bedoelde bevoegdheden een beroep kan worden gedaan op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Alvast met betrekking tot het ontworpen artikel 16.5.24 van het DABM, naar luid waarvan de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren bij de uitvoering van hun opsporingshandelingen en bijstand van de politie kunnen vorderen, kan aan het voldaan zijn van het noodzakelijkheidsvereiste worden getwijfeld, nu officieren van gerechtelijke politie (en die hoedanigheid bezitten deze ambtenaren - zie het ontworpen artikel 16.5.5, tweede lid, van het DABM - artikel 18 van het ontwerp) krachtens artikel 25 van het Wetboek van Strafvordering steeds het recht bezitten om in de uitoefening van hun ambtsverrichtingen "het optreden van de openbare macht rechtstreeks te vorderen".

⁽⁸⁾ H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH en M.-A. BEERNAERT, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, 2008, 432.

⁽⁹⁾ Artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 kan niet worden ingeroepen om aan dit beginsel afbreuk te doen nu de weerslag op de federale bevoegdheid niet langer marginaal zou zijn.

3.2.9. Aangezien de gemachtigde verklaarde dat in het ontworpen artikel 16.5.16, tweede lid, van het DABM (artikel 32 van het ontwerp) de woorden "bevoegde procureur des Konings of" zullen worden weggelaten, gaat de Raad van State niet in op de bevoegdheidsrechtelijke bezwaren die de opname van die woorden zou doen rijzen ⁽¹⁰⁾.

3.2.10. Luidens het ontworpen artikel 16.6.7 van het DABM (artikel 56 van het ontwerp) kan de gemachtigde ambtenaar ook voor de rechtbank van eerste aanleg, zitting houdend in burgerlijke aangelegenheden in het ambtsgebied waarin het misdrijf plaatsvond, de herstelmaatregelen vermeld in (het ontworpen) artikel 16.6.6 van het DABM vorderen.

Over een vrij gelijkaardige bepaling uit het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening oordeelde het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 154/2003 als volgt:

"B.4.2. De in artikel 151 van het decreet aan de stedenbouwkundige inspecteur verleende mogelijkheid om ook voor de burgerlijke rechter die herstelmaatregelen te vorderen beoogt de verwijdering van het voorwerp van het stedenbouwmisdrijf of het ongedaan maken van een onrechtmatige verrijking. Aldus ligt die bepaling in het verlengde van de aan die overheid verleende bevoegdheid om aan de strafrechter de toepassing van diezelfde maatregelen te vragen en moet ze bijgevolg worden geacht te behoren tot de bevoegdheid aan de gewesten toegekend door de artikelen 6, § 1, I, 1/, en 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

B.5.1. Doordat artikel 151 van het decreet echter bepaalt dat de herstelmaatregel moet worden gevorderd voor de rechtbank van eerste aanleg, zitting houdende in burgerlijke aangelegenheden in het ambtsgebied waarvan de werken, de handelingen of de wijzigingen, bedoeld in artikel 146, geheel of gedeeltelijk worden uitgevoerd, regelt die bepaling aspecten van de materiële en de territoriale bevoegdheid van de rechtscolleges.

Volgens de Ministerraad is de in het geding zijnde bepaling aangetast door bevoegdheidsoverschrijding doordat zij afwijkt van de algemene territoriale bevoegdheidsregel vervat in artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek, die de eiser de keuze laat zijn vordering voor één van de daarin vermelde rechtscolleges te brengen. Tevens zou ze afbreuk doen aan de materiële taakverdeling tussen de rechtbank van eerste aanleg en de vrederechter.

⁽¹⁰⁾ De Raad van State gaat ervan uit dat diezelfde woorden zullen worden geschrapt in de ontworpen artikelen 16.5.17, laatste volzin, 16.5.18, § 1, derde lid, en 16.5.21, tweede lid, laatste volzin, van het DABM (respectievelijk de artikelen 34, 36 en 40 van het ontwerp), en gaat derhalve evenmin in op de bevoegdheidsrechtelijke bezwaren die ze zouden kunnen doen rijzen.

B.5.2. Zoals is vermeld onder B.2.4, behoort het regelen van de bevoegdheid van de rechtscolleges in beginsel tot de bevoegdheid van de federale wetgever.

Krachtens artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kunnen de decreten evenwel rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Raden niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid. Sinds de wijziging van artikel 19, § 1, van dezelfde bijzondere wet van 8 augustus 1980 door de bijzondere wet van 16 juli 1993 kunnen de gewesten ook een beroep doen op artikel 10 om de door de Grondwet aan de federale wetgever voorbehouden aangelegenheden te regelen. Daartoe is vereist dat een dergelijke regeling noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest, dat die aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.

B.6.1. Luidens artikel 568 van het Gerechtelijk Wetboek neemt de rechtbank van eerste aanleg kennis van alle vorderingen, behalve die welke rechtstreeks voor het hof van beroep en het Hof van Cassatie komen. Aldus beschikt zij in beginsel over de volheid van bevoegdheid. Luidens artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek neemt de vrederechter kennis van alle vorderingen waarvan het bedrag 1.860 euro niet te boven gaat, behalve die welke de wet aan zijn rechtsmacht onttrekt, inzonderheid de vorderingen bedoeld in de artikelen 569 tot 571, 574 en 578 tot 583.

Die algemene bepalingen regelen de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg en van de vrederechter niet op uitputtende wijze. Ook andere bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek en tal van bijzondere regelingen kennen bevoegdheden toe aan de hoven en rechtbanken.

B.6.2. Omwille van de coherentie van het contentieux inzake ruimtelijke ordening en stedenbouw en om de nodige continuïteit met de vroegere regeling te bewaren, vermocht de decreetgever het noodzakelijk te achten voor het vorderen van herstelmaatregelen de rechtbank van eerste aanleg als materieel bevoegd rechtscollege aan te wijzen (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 1998-1999, nr. 1, pp. 8 en 9). Op grond van artikel 569, 16/, van het Gerechtelijk Wetboek is dat rechtscollege reeds bevoegd voor de vorderingen tot schadevergoeding op grond van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw. De in het geding zijnde bepaling heeft slechts een marginale weerslag op de bevoegdheidsverdeling tussen de rechtbank van eerste aanleg en de vrederechter: enerzijds, sluit zij aan bij vergelijkbare bevoegdheden die de rechtbank van eerste aanleg reeds uitoefent; anderzijds, voorziet artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek erin dat de wet bepaalde bevoegdheden mag onttrekken aan de rechtsmacht van de vrederechter, zodat de federale wetgever zelf heeft aangenomen dat die aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent. Aldus is voldaan aan de toepassingsvereisten van artikel 10.

B.7.1. Volgens artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek kan een vordering, met uitzondering van de gevallen waarin de wet uitdrukkelijk bepaalt welke rechter territoriaal bevoegd is om kennis te nemen van de vordering, naar keuze van de eiser worden gebracht voor de in die bepaling opgesomde rechtscolleges.

B.7.2. Wegens het territoriaal karakter van de herstelmaatregelen vermocht de decreetgever het noodzakelijk te achten de rechter van de plaats waar de werken, de handelingen of de wijzigingen worden uitgevoerd, als bevoegd rechtscollege aan te wijzen. Artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het keuzerecht van de eiser slechts geldt wanneer de wetgever niet zelf uitdrukkelijk de territoriaal bevoegde rechter heeft aangewezen, waaruit blijkt dat, volgens de federale wetgever zelf, die materie zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat kan worden afgeweken van de keuzevrijheid van de eiser. Doordat artikel 151 van het decreet ruimtelijke ordening de rechter bedoeld in artikel 624, 2/, van het Gerechtelijk Wetboek bevoegd maakt, blijft hij bovendien binnen de grenzen van die bepaling, en de weerslag van artikel 151 op de territoriale bevoegdheidsregeling is beperkt, zodat aan de toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet is voldaan.

B.8. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord" ⁽¹¹⁾.

De weergegeven overwegingen zijn *mutatis mutandis* van toepassing op het ontworpen artikel 16.6.7, zodat kan worden aangenomen dat de decreetgever dat artikel kan aannemen op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

3.2.11. Met artikel 60 van het ontwerp wordt beoogd artikel 18 van het Wetboek van Strafvordering op te heffen. In de memorie van toelichting wordt de bevoegdheid van de decreetgever te dien aanzien gegrond op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De in de memorie van toelichting opgenomen verantwoording daaromtrent lijkt aanvaardbaar, zodat de decreetgever bevoegd moet worden geacht om artikel 18 van het Wetboek van Strafvordering wat betreft het Vlaamse Gewest op te heffen.

3.2.12. Artikel 163 van het ontwerp komt erop neer dat een bepaling uit een federale wet - de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector - voor wat zijn toepassing ten aanzien van bepaalde ambtenaren van het Vlaamse Gewest betreft, wordt geïnterpreteerd. Het staat evenwel aan de federale wetgever, en niet aan de decreetgever, om federale wetten te interpreteren. Artikel 163 dient derhalve uit het ontwerp te worden weggelaten.

⁽¹¹⁾ Grondwettelijk Hof, nr. 154/2003, 26 november 2003.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4. In enkele ontworpen bepalingen van het DABM wordt aan de Vlaamse Regering de opdracht verleend om "nadere voorwaarden" ⁽¹²⁾ of "nadere regels" ⁽¹³⁾ te bepalen.

Ofwel omvat die opdracht aan de Regering niets meer dan wat reeds vervat is in de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. In dat geval is die opdracht overbodig en mag die dan ook uit het ontwerp worden weggelaten.

Ofwel reikt de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht verder dan wat in de algemene uitvoeringsbevoegdheid is vervat, en dient in dat geval die opdracht nader te worden gepreciseerd.

5. Bij hoofdstuk III van het ontwerp worden in verschillende wetten en decreten de toepasselijke straffen opgeheven. In de plaats daarvan wordt in deze regelgevingen een bepaling opgenomen, naar luid waarvan het strafrechtelijk bestraffen van milieumisdrijven wordt uitgevoerd volgens de regels in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid ⁽¹⁴⁾. Daardoor zal de overtreding van de bepalingen van die regelgevingen worden bestraft overeenkomstig artikel 16.6.1, § 1, eerste lid, van het DABM. Luidens dat artikel is "elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de door deze titel gehandhaafde regelgeving (...) strafbaar met een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met een geldboete van 100 euro tot 250.000 euro of met een van die straffen".

5.1. Deze wijziging brengt met zich mee dat de oorspronkelijke gedifferentieerde bestraffing van de overtreding van de bepalingen van deze regelgevingen wordt opgeheven en vervangen door een en dezelfde bestraffing.

⁽¹²⁾ Zie de ontworpen artikelen 16.3.2, tweede lid, 16.5.6, tweede lid, 16.5.9, vierde lid, en 16.6.6, § 2, derde lid, van het DABM (artikelen 4, 19, 22 en 55 van het ontwerp).

⁽¹³⁾ Zie de ontworpen artikelen 16.3.4bis, derde lid, en 16.5.20 van het DABM (artikelen 5 en 38).

⁽¹⁴⁾ Zie de artikelen 79, 84, 118, 140, 145, 152 en 155, § 1, van het ontwerp.

Een dergelijke regeling valt moeilijk te verantwoorden in het licht van het uit het gelijkheidsbeginsel voortvloeiende beginsel van de evenredigheid van de straffen, nu geen rekening wordt gehouden met de ernst van de inbreuk. Uit het evenredigheidsbeginsel vloeit immers voort dat de opgelegde straf, in verhouding tot de gepleegde feiten, niet onevenredig zwaar mag zijn ⁽¹⁵⁾.

De stellers van het ontwerp zullen dan ook op dat punt de ontworpen regeling aan een nieuw onderzoek dienen te onderwerpen.

5.2. Er dient te worden vastgesteld dat soms voor dezelfde wet of hetzelfde decreet, de bepalingen van het ontwerp die voorzien in de opheffing van de geldboeten, de ene keer zijn uitgedrukt in Belgische frank, en de andere keer in euro.

Bij wijze van voorbeeld kan voor de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij worden verwezen naar artikel 64 van het ontwerp (op te heffen geldboete uitgedrukt in frank) en naar de artikelen 70 en 76 van het ontwerp (op te heffen geldboete uitgedrukt in euro), en voor het Jachtdecreet van 24 juli 1991 naar artikel 123 van het ontwerp (op te heffen geldboete uitgedrukt in euro) en naar de artikelen 126, 1/, 130, 1/, 132, 133, 1/, en 139 (op te heffen geldboete uitgedrukt in frank).

De stellers van het ontwerp dienen de ontworpen wijzigingen op dat punt aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, waarbij zij dienen rekening te houden met het bepaalde in artikel 2 van de wet van 26 juni 2000 betreffende de invoering van de euro in de wetgeving die betrekking heeft op aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet en artikel 5 van het decreet van 7 december 2001 tot regeling van enkele gevolgen van de invoering van de euro in de Vlaamse regelgeving.

6. Zoals de ontworpen regeling is opgevat, zullen voortaan milieumisdrijven, waarvan de procureur des Konings van oordeel is dat ze niet strafrechtelijk moeten worden vervolgd, het voorwerp kunnen uitmaken van een alternatieve bestuurlijke

⁽¹⁵⁾ Vgl. EHRM, 11 januari 2007, Mamidakis t. Griekenland, nr. 35533/04.

geldboete⁽¹⁶⁾. Daarnaast zullen bepaalde gedragingen niet langer meer een strafrechtelijk karakter hebben, en zullen zij voortaan als een milieu-inbreuk worden beschouwd.

De ontworpen regeling doet evenwel op dat vlak talloze vragen rijzen. Zo kan op het volgende worden gewezen.

6.1. Gelet op het ontbreken van enige overgangsregeling rijst onder meer de vraag naar het lot van de processen-verbaal die eertijds zijn opgesteld voor (milieu)misdrijven en aanhangig zijn bij de parketten, eventueel het voorwerp uitmaken van een gerechtelijk onderzoek of reeds aanhangig zijn bij de strafrechter, maar die volgens de nieuwe handhavingsregeling niet langer als een (milieu)misdrijf worden beschouwd doch wel als een milieu-inbreuk. Is het de bedoeling dat deze het voorwerp zullen uitmaken van een administratieve afhandeling?

6.2. Wat zal er gebeuren met de voortaan als milieumisdrijf gecatalogeerde handelingen waaromtrent de procureur des Konings beslist om geen strafvervolging in te stellen? Kan dan nog een alternatieve bestuurlijke geldboete worden opgelegd? Zo ja, rijst de vraag of het juridisch toelaatbaar is dat voor sommige milieumisdrijven de alternatieve bestuurlijke geldboete veel zwaarder kan zijn dan de geldboete die als straf kan worden opgelegd⁽¹⁷⁾. Hoe valt dat te rijmen met onder meer artikel 7, lid 1, tweede volzin, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, naar luid waarvan evenmin een zwaardere straf zal worden opgelegd dan die welke ten tijde van het begaan van het strafbaar feit van toepassing was?

6.3. De conclusie is dan ook dat de stellers van het ontwerp dienen te onderzoeken of in het ontwerp geen overgangsregeling dient te worden opgenomen, en of niet moet worden bepaald dat voor sommige onderdelen de ontworpen regeling maar van toepassing zal zijn op milieumisdrijven en/of milieu-inbreuken die gepleegd worden na de inwerkingtreding van de ontworpen regeling.

⁽¹⁶⁾ Een alternatieve bestuurlijke geldboete kan, luidens het ontworpen artikel 16.4.27, tweede lid, van het DABM, uitsluitend worden opgelegd voor de milieumisdrijven vermeld in de artikelen 16.6.1, 16.6.2 en 16.6.3 tot 16.6.3*quinquies*, en bedraagt maximaal 250.000 euro.

⁽¹⁷⁾ Vgl. bijv. de huidige straffen waarin thans is voorzien bij de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij, bij het Bosdecreet van 13 juni 1990 en bij het Jachtdecreet van 24 juli 1991, met de alternatieve bestuurlijke geldboete welke, luidens het ontworpen artikel 16.4.27, tweede lid, van het DABM, zal kunnen oplopen tot 250.000 euro.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 2

7. Luidens het ontworpen artikel 16.1.1, eerste lid, 18/, van het DABM zullen de bepalingen van titel XVI van het DABM van toepassing zijn op "het decreet van 20 (lees: 27) oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming".

Indien dat werkelijk de bedoeling is ⁽¹⁸⁾, moet erop worden gewezen dat ook de bepalingen van het decreet van 27 oktober 2006 dienen te worden afgestemd op het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt ⁽¹⁹⁾.

Artikel 3

8. In het ontworpen artikel 16.1.2, 6/, eerste lid, van het DABM wordt het begrip "referentiemeetmethode" omschreven, en worden in volgorde de referentiemeetmethoden opgesomd die "in elk geval beschouwd [worden] als referentiemeetmethode".

In het ontworpen artikel 16.1.2, 6/, tweede lid, wordt bepaald dat "in geval van onderlinge tegenstrijdigheden (...) bovenvermelde volgorde bepalend" is. Het is echter niet duidelijk hoe die bepaling moet worden toegepast wat het ontworpen artikel 16.1.2, 6/, eerste lid, a), betreft, nu, enerzijds, de toepasselijke bepalingen in de Belgische wetten en besluiten en, anderzijds, de toepasselijke bepalingen in de Belgische decreten en besluiten, op dezelfde voet worden geplaatst. Welke toepasselijke bepaling zal in geval van samenloop dan moeten worden toegepast?

De stellers van het ontwerp dienen op dit punt de ontworpen bepaling aan nieuw onderzoek te onderwerpen.

⁽¹⁸⁾ In de memorie van toelichting wordt hieromtrent niets vermeld.

⁽¹⁹⁾ In het bijzonder wat de dwangmaatregelen, de toezichtsregeling en de strafsancities betreft.

Deze opmerking kan worden herhaald voor de ontworpen artikelen 16.3.15, vierde lid, en 16.5.19, vierde lid, van het DABM (artikelen 8 en 37 van het ontwerp).

Artikel 8

9. In het ontworpen artikel 16.3.15, vierde lid, van het DABM worden de referentiemeetmethoden vastgesteld. De aldaar gegeven opsomming komt niet overeen met de opsomming die wordt gegeven in de definitie van het begrip "referentiemeetmethode" in het ontworpen artikel 16.1.2, 6/, van het DABM (artikel 3 van het ontwerp).

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"Zoals terecht wordt opgemerkt, is er inderdaad geen overeenstemming tussen het nieuw ontworpen artikel 16.1.2, 6/ (cf. artikel 3, 6/ van het ontwerpdecreet), enerzijds, en de nieuw ontworpen artikelen 16.3.15, vierde lid (cf. artikel 8 van het ontwerpdecreet) en 16.5.19, vierde lid (cf. artikel 37 van het ontwerpdecreet).

Om hieraan tegemoet te komen, zullen de volgende drie wijzigingen worden aangebracht in het ontwerpdecreet:

- Artikel 16.1.2, 6/ (cf. artikel 3, 6/ van het ontwerpdecreet) zal worden aangepast aldus:
«6/ referentiemeetmethode: geschreven en publiek toegankelijke werkwijze die voor een bepaalde meting dient te worden toegepast. Worden in elk geval beschouwd als referentiemeetmethode en worden in geval van onderlinge tegenstrijdigheden toegepast in de hierna voorziene volgorde:
a) de toepasselijke bepalingen in de Belgische wetten, decreten en besluiten;
b) de Belgische normen uitgegeven door het NBN;
c) de normen uitgegeven door het Comité Européen de Normalisation (CEN);
d) de normen uitgegeven door de Vlaamse instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO);
e) de normen uitgegeven door de International Organization for Standardization (ISO).»
- Artikel 8 van het ontwerpdecreet:
«Aan artikel 16.3.15 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 21 december 2007, wordt een derde lid toegevoegd, die luidt als volgt:
«Als er voor een specifieke monsterneming, meting, beproeving of analyse geen erkenning bestaat, wordt die monsterneming, meting, beproeving of analyse uitgevoerd door de toezichthouders of door de geaccrediteerde laboratoria of volgens een referentiemeetmethode of, bij gebrek daaraan, volgens een methode die de door de Vlaamse Regering hiertoe aangeduide instantie aanvaardt.»»
- In artikel 16.5.19 (cf. artikel 37 van het ontwerpdecreet) worden het derde en het vierde lid geschrapt en vervangen door de volgende bepaling:

.../...

«Als er voor een specifieke monsterneming, meting, beproeving of analyse geen erkenning bestaat, wordt die monsterneming, meting, beproeving of analyse uitgevoerd door de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren of door geaccrediteerde laboratoria of volgens een referentiemeetmethode of, bij gebrek daaraan, volgens een methode die de door de Vlaamse Regering hiertoe aangeduide instantie aanvaardt.»".

Met dit voorstel kan in beginsel worden ingestemd.

Artikel 9

10. In de inleidende zin van artikel 9 dient te worden verwezen naar "afdeling III" in plaats van naar "afdeling IV".

Artikel 15

11. In het ontworpen artikel 16.4.27, tweede lid, van het DABM wordt, in tegenstelling tot het huidige artikel 16.4.27, tweede lid, van het DABM niet langer gewag gemaakt van het milieumisdrijf vermeld in artikel 16.6.4.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde verklaard dat dit een vergetelheid betreft, en dat het ontworpen artikel 16.4.27, tweede lid, van het DABM zal worden aangepast.

Artikel 22

12. Luidens het ontworpen artikel 16.5.9, derde lid, van het DABM moeten de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren onmiddellijk een kopie van het proces-verbaal bezorgen aan de gewestelijke overheden, die belast zijn met de handhaving van de milieuwetgeving, vermeld in artikel 16.6.1, van het DABM.

De verwijzing naar de "gewestelijke overheden die belast zijn met de handhaving van de milieuwetgeving", vermeld in artikel 16.6.1, is echter veel te vaag en dient dan ook te worden gepreciseerd.

Artikel 23

13. Het ontworpen artikel 16.5.10 van het DABM luidt:

"Het proces-verbaal heeft bewijswaarde tot het tegendeel is bewezen.

Als de vermoedelijke overtreder bekend is, wordt, op straffe van verval van de bewijswaarde tot het tegendeel, aan de vermoedelijke overtreder een kopie van het proces-verbaal bezorgd. Die kennisgeving wordt gedaan binnen een termijn van veertien dagen, die een aanvang neemt op de dag na de vaststelling van het milieumisdrijf."

Door dat artikel wordt aan de processen-verbaal van de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren bewijswaarde tot het tegendeel is bewezen, toegekend.

Het Grondwettelijk Hof heeft erop gewezen dat zulk een regel een uitzondering vormt op de algemene regel dat een proces-verbaal geldt als een loutere inlichting en derhalve ook op de regel van de vrije bewijslevering in strafzaken, waarbij de rechter, naar eigen overtuiging, de bewijswaarde beoordeelt van een bepaald element, zodat het verschil in behandeling dat eruit voortvloeit op een redelijke verantwoording dient te berusten en het de rechten van de beklaagde niet op een onevenredige wijze mag beperken ⁽²⁰⁾.

Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting bij het ontwerp een verantwoording op te nemen voor het toekennen van een bijzondere bewijswaarde aan het in het ontworpen artikel 16.5.10 bedoelde proces-verbaal. Daarbij zal moeten worden aangetoond dat de aangevoerde redenen aanwezig zijn met betrekking tot de vaststelling van de bedoelde milieumisdrijven.

Artikel 24

14. Luidens het ontworpen artikel 16.5.11 van het DABM kunnen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren, bij de vaststelling van een milieumisdrijf, met het oog op de bewijsvoering, "alle maatregelen met betrekking tot zaken nemen" voor een termijn van ten hoogste tweeënzeventig uur.

⁽²⁰⁾ Zie bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof, nr. 40/2000, 6 april 2000, B.14.1 en Grondwettelijk Hof, nr. 16/2001, 14 februari 2001, B.12.1.

Aangezien die bevoegdheid het nemen van dwangmaatregelen lijkt in te houden, dient die bevoegdheid te worden gespecificeerd (zie ook opmerking 3.2.6).

Artikel 30

15. Onverminderd opmerking 3.2.8, late men, omwille van de rechtszekerheid en teneinde er geen twijfel over te laten bestaan dat de ontworpen artikelen 16.5.15 tot 16.5.24 van het DABM dienen te worden gelezen in samenhang met de federale regelgeving inzake het opsporingsonderzoek, het ontworpen artikel 16.5.14 van het DABM aanvangen als volgt:

"Met behoud van toepassing van de federale regelgeving inzake de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, beschikken ..." .

Artikel 32

16. Zoals het ontworpen artikel 16.5.16, tweede lid, van het DABM is geredigeerd, hebben de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren toegang "tot de woning en haar aanhorigheden en kantoren en bedrijven waar vertrouwelijke informatie wordt bewaard" als ze daartoe onder meer "worden gevorderd door de bevoegde procureur des Konings".

Hierover om nadere toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"De procureur des Konings is inderdaad in beginsel niet bevoegd om een huiszoeking te vorderen. Daarom wordt voorgesteld om in het nieuw ontworpen 16.5.16, tweede lid, het vorderingsrecht van de bevoegde procureur des Konings te schrappen."

Gelet op deze toelichting, wordt in dit verband afgezien van een onderzoek naar de overeenstemming met de hogere rechtsnormen.

Artikel 44

17. Krachtens het ontworpen artikel 16.5.23 van het DABM kunnen de gewestelijke milieuopsporingsambtenaren, zonder afbreuk te doen aan de regelgeving inzake privacy, vaststellingen doen met audiovisuele middelen.

Het inschakelen van die middelen doet een tweevoudig probleem rijzen.

Enerzijds wordt het gebruik van foto's, films en video's als bewijsmateriaal in het strafprocesrecht zelf, behoudens in het raam van de bijzondere opsporingsmethodes, niet door de wetgever geregeld. Dat leidt tot onzekerheid omtrent de bewijskracht die aan die middelen zal worden toegekend, zelfs als ze onder bepaalde voorwaarden in sommige gerechtelijke beslissingen worden aanvaard, in naam van de vrijheid van het bewijs in het strafrecht ⁽²¹⁾.

Anderzijds valt het verzamelen van beeldmateriaal niet alleen onder de werkingssfeer van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens ⁽²²⁾, waarnaar men zich bij gebrek aan afwijkende bepalingen moet gedragen ⁽²³⁾, maar dient ook rekening te worden gehouden met de artikelen 12, tweede lid, en 22, eerste lid, van de Grondwet ⁽²⁴⁾.

⁽²¹⁾ Zie bijvoorbeeld Corr. Brussel, 18 december 1990, *J.T.*, 1991, 819; Gent, 6 februari 1992, *R.W.*, 1992-1993, 570. In burgerrechtelijke zaken, zie Rb. Namen (kortgeding), 31 oktober 1995, *J.T.*, 1996, 192.

⁽²²⁾ M.-H. BOULANGER, C. DE TERWANGNE en TH. LÉONARD, "La protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel. La loi du 8 décembre 1992", *J.T.*, 1993, 371; O. DE SCHUTTER, "La vidéosurveillance et le droit au respect de la vie privée", *Journ. proc.*, 1996, afl. 296, 14; P. DE HERT, O. DE SCHUTTER en S. GUTWIRTH, "Pour une réglementation de la vidéosurveillance", *J.T.*, 1996, 569-570. Zie ook advies 25.093/9-25.094/9 van 6 mei 1996 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 4 augustus 1996 betreffende de erkenning en het gebruik van bemande en onbemande automatisch werkende toestellen in het wegverkeer, *Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 577/1, 12-14.

⁽²³⁾ Zie in die zin het advies 25.969/2 van 26 mei 1997 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de decreten van het Waalse Gewest van 5 februari 1998 "relatif à la surveillance et au contrôle des législations relatives à la politique de l'emploi" en "relatif à la surveillance et au contrôle des législations relatives à la reconversion et au recyclage professionnels", *Parl. St.*, W. Parl., 1997-1998, nrs 319/1 en 320/1.

⁽²⁴⁾ Zie Grondwettelijk Hof, nr. 202/2004, 21 december 2004.

Vraag is derhalve of het aanwenden van de genoemde middelen geen nadere regeling behoeft.

Artikel 49

18. In het ontworpen artikel 16.6.3*bis* van het DABM wordt gewag gemaakt van "hetzelfde decreet".

Gevraagd naar welk decreet wordt verwezen, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"Met de verwijzing in het door artikel 49 ingevoegde artikel 16.6.3*bis* van «hetzelfde decreet» wordt bedoeld: artikel 54 van het decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.

Artikel 16.6.3*bis* zal daarom aangepast worden aldus: «Wie opzettelijk een transportverbod [i.p.v. Wie een opzettelijk transportverbod] van de Mestbank als vermeld in artikel 54 van het decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen negeert, wordt gestraft met ...»."

Met dit voorstel kan worden ingestemd.

Artikelen 50 tot 52

19. In de ontworpen artikelen 16.6.3*ter*, 16.6.3*quater* en 16.6.3*quinqies* van het DABM wordt op verschillende plaatsen gewag gemaakt van de term "wederrechtelijk".

De Raad van State ziet niet in waarom van deze notie gewag wordt gemaakt nu de wederrechtelijkheid een constitutief element van elk misdrijf vormt. Er is met andere woorden geen misdrijf als dat element ontbreekt. Overigens wordt in de artikelen 16.6.2 en 16.6.3 van het DABM hiervan trouwens geen melding gemaakt.

Hierover om toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde geantwoord dat de term "wederrechtelijk" zal worden geschrapt.

Artikelen 152 en 155

20. Bij de artikelen 79, 84, 118, 140, 145, 152 en 155, § 1, wordt in de aldaar vermelde regelgeving telkens een bepaling ingevoegd, die aangeeft volgens welke voorschriften van het DABM de "handhaving" van de in die regelgeving opgenomen voorschriften zal worden geregeld.

Er dient te worden opgemerkt dat de formulering in de artikelen 152 en 155, § 1, van het ontwerp verschilt van deze die wordt gebruikt in de andere voormelde artikelen.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde verklaard dat dit een vergissing betreft, en dat de ontworpen bepalingen in de artikelen 152 en 155, 1/, op de andere bepalingen zullen worden afgestemd.

Artikel 157

21. Wat het bepaalde in het ontworpen artikel 62, § 2, eerste lid, van het Mestdecreet betreft, dat de door de toezichthouders opgestelde processen-verbaal bewijswaarde hebben tot het tegendeel is bewezen, kan worden verwezen naar de overeenkomstige opmerking bij artikel 23 van het ontwerp (opmerking 13).

Artikel 164

22. Luidens artikel 164 bepaalt de Vlaamse Regering "de datum van inwerkingtreding van de artikelen 53 tot en met 146 van dit decreet".

Aangezien het ontwerp bestaat uit 164 artikelen, rijst de vraag of die regeling van inwerkingtreding ook niet voor de andere artikelen van het ontwerp moet gelden.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	H. COUSY, J. VELAERS,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. K. BAMS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

J. SMETS